

Silvestrovský výnos – 80 let od vydání

Pavel Pešout

Jedním z nejdůležitějších počinů v ochraně přírody v minulém století zůstává výnos tehdejšího Ministerstva školství a národní osvěty z 31. 12. 1933 (tzv. Silvestrovský výnos). Po dlouhá desetiletí byl uváděn jako akt, kterým byla zřízena řada přírodních rezervací. Zřizovacím výnosem však není, jde o soupis do té doby existujících chráněných území. To však nesnižuje přínos Silvestrovského výnosu pro uchování většiny dnešních nejvýznamnějších chráněných území.

Státní ochrana přírody v období první republiky

Územní ochrana přírody a krajiny má v České republice tradici trávající více jak půl-druhé století. Nejdůležitější kroky v ochraně přírody a krajiny se uskutečnily v obdobích rozsáhlých změn v české, respektive československé, společnosti. Jedno z takových období nastalo po vzniku samostatného československého státu, kdy byly položeny základy současné státní ochrany přírody.

Usnesením ministerské rady nově vzniklého Ministerstva školství a národní osvěty

(MŠANO) v Praze z 20. 11. 1918 byla působnost tohoto úřadu i podřízených orgánů rozšířena také na přírodní památky. Tento významný krok, od kterého můžeme psát historii československé a později české státní ochrany přírody, byl učiněn mj. z iniciativy Zdeňka Wirtha, významného historika umění, povoláného na MŠANO na pozici sekčního ředitele, odpovědného za organizování a řízení památkové péče. Už v roce 1919 byli jmenováni konzervátoři pro ochranu přírody (jak pro celý stát, tak pro jednotlivé okresy), a to na dva roky.^{1,2}

Po roce 1918 pokračovaly intenzivní snahy o přijetí speciální legislativy pro

ochranu přírody.³ V roce 1922 předložil poslanec Národního shromáždění Jaroslav Stejskal spolu s dalšími 22 poslanci návrh zákona na ochranu přírodních památek. Bohužel tento návrh nakonec „spadl pod stůl“. K nepřijetí přispěla snaha MŠANO připravit kvalitnější předlohu, která by uceleně řešila ochranu památek kulturních i přírodních (KLIKA 1946). Svědčí o tom také obsah projevu Z. Wirtha na sjezdu československých botaniků v r. 1921, kdy uvedl, že tak důležitý zákon nelze vyrobít narychlo (když „jsme se na něj nezmohli za Rakouska, ... můžeme ještě nějaký rok

Týřovské skály byly chráněny podle Silvestrovského výnosu od nepaměti.

Foto Petr Hůla

počkat v zájmu jeho kvality“). Měl v plánu „monumentální zákon do detailů propracovaný, jakým se nemůže pochlubit žádný ze sousedních států“ (ANONYMUS 1921). V roce 1922 požádalo MŠANO Jana S. Procházku (první lektor ochrany přírody u nás působící na ČVUT a na UK⁴), aby vypracoval návrh osnovy zákona na ochranu přírody. Učinil tak společně s historikem Josefem Emlerem. Jejich návrh se stává základem pro pozdější legislativní návrhy, z nichž některé se sice dostaly až do meziresortního projednávání, ale jejich projednávání se stále protahovalo. V roce 1926 kritizuje Jan S. Procházka neustálé odkládání přijetí zákona a konstatuje, že by bývalo bylo lepší projednat návrh Stejskalův: „... přes jeho mezery a nedokonalosti, když oficiální předloha tak dlouho na sebe nechává čekat“ (PROCHÁZKA 1926). Veškeré snahy o přijetí zákona nakonec zastavil rozpad Československa a okupace.

Protože za období první republiky neexistoval zákon o ochraně přírody, chráněná území mohla být zřizována pouze dohodou s vlastníkem nebo při provádění pozemkové reformy; v rámci první pozemkové reformy, realizované prostřednictvím tří zákonů (tzv. „záborový“ z 16. 4. 1919, „přídělový“ z 30. 1. 1920 a „náhradový“ z 8. 4. 1920) bylo možné ustanovit buď dosavadnímu vlastníku, nebo přídělcí podmínky hospodaření na vymezeném majetku v zájmu udržení a ochrany přírodní památky.⁵ Šlo o zcela zásadní zmocnění, nebylo však bohužel vždy plně využito, případně bylo využíváno ne vždy zcela správně (ČEŘOVSKÝ 1964).

Rudolf Maximovič, zakladatel státní ochrany přírody

Již v roce 1919 jmenoval Z. Wirth externím expertem MŠANO pro ochranu přírody Rudolfa Maximoviče a pověřoval ho úkoly při ochraně objektů zasluhujících si ochranu při provádění pozemkové reformy (STEJSKAL 2006). V roce 1922 nastupuje R. Maximovič na ministerstvo jako referent pro ochranu přírodních památek, bohužel však zůstal jediným ministerským pracovníkem pro ochranu přírody až do okupace v r. 1938. Navíc v tomto období bylo pochopení pro ochranu přírody malé; jak později uvádí Jaroslav Veselý (1954): „Nemohl tak při veškeré své pili, iniciativě a zkušenostech zdat ohromné úkoly, které před něj doba postavila. Podívalme-li se dnes zpět, vidíme, že se mu přes jeho osamocenosť a neporozumění doby podařilo vykonat obdivuhodné dílo.“ R. Maximovič byl až do roku 1948 nejvyšším představitelem státní ochrany přírody a generálním konzervátorem ochrany přírody.⁶ Jeho významný přínos k rozvoji teoretických základů ochrany přírody a krajiny a dílo v praktické ochraně přírody v České republice výstižně shrnul STEJSKAL (2006). Jedním z jeho nejzásad-

Chráněná území přírody na území ČR před rokem 1918

Před r. 1918 byly zřízeny (či tradičně chráněny) tyto úplné či částečné soukromé rezervace (řazeno dle dohledaného roku založení):⁹

- **Veltruský park** (1826, dnes EVL a vyhlášená PP Veltrusy)¹⁰
- **Velký a Malý Bezděz** (po r. 1833, dnes NPR Velký a Malý Bezděz)¹¹
- **Prales v polesí Obora** (1838, dnes NPR Žofínský praes)
- **Prales Hojná voda** (1838, dnes NPP Hojná voda)¹²
- **Boubínský praes** (1858, dnes NPR Boubínský praes)
- **Zlatěšovice ve Staré Oboře I. u Hluboké n. Vltavou** (1869, dnes součástí ptáčí oblasti Hlubocké obory)
- **Polom** (1861, dnes PR Polom)¹³
- **Černická rezervace** (obora) (1880, dnes PP Černická obora)¹⁴
- **„Buky“ u Vysokého Chvojna** (1884, dnes PR Buky u Vysokého Chvojna)
- **Vrkoč u Ústí** (1895, dnes NPP Vrkoč)¹⁵
- **Höllengrund u České Lípy** (1895, dnes NPP Peklo)¹⁶
- **Boží zahrada na Dubině u Sezimek** (1898, dnes nechráněno)¹⁷
- **Planinské buky u Nezvěstic** (1903, dnes nechráněno)¹⁸
- **„Na svahu“** (1904, dnes součást I. zóny NP Krkonoše)
- **Šerák a Kepník v Jeseníkách** (1904, dnes NPR Šerák-Keprník)
- **Chynínské buky „Na starém búrku“ u Nezvěstic** (1905, dnes PR Chynínské buky)
- **Hasel, polesí Studená, praes** (1906, dnes PR Studený vrch)¹⁹
- **Javořina u Strání** (1907, dnes NPR Javorina)
- **Bílichov u Slaného** (před r. 1909, dnes NPP Bílichovské údolí)²⁰
- **Černé a Čertovo jezero na Šumavě** (1911, dnes NPR Černé a Čertovo jezero)
- **Budislavská hora** (1913, dnes regionální biocentrum Budislavská hora)²¹
- **Herrenhausfelsen u Kamenického Šenova** (1913–14, dnes NPP Panská skála)
- **Rezervace na Šibeničném vrchu u Mikulova** (před rokem 1917, dnes PR Šibeničnick)²²
- **Týřovské skály a Týřovské tisy** (dnes součást NPR Týřov)²³

nějších počínů bylo budování reprezentativní soustavy přírodních rezervací. V době jeho nástupu na MŠANO bylo zřízeno (či tradováno) třiatdacet soukromých přírodních rezervací (viz rámeček na této straně). V roce 1938 jich bylo v Čechách 113, na Moravě a ve Slezsku 29 a na Slovensku 18 (VESELÝ 1954).⁷ Bezesporu nejznámějším aktem v územní ochraně přírody z té doby je pak právě první úřední seznam chráněných území, tzv. Silvestrovský výnos.

Význam Silvestrovského výnosu v tvorbě soustavy chráněných území

První přírodní rezervace byly na území České republiky zřízeny výhradně z rozhodnutí a péči soukromých vlastníků (viz např. PROCHÁZKA 1917, 1926, JEŘÁBEK 1920, MAXIMOVIČ 1934). Předmětem ochrany ze strany osvěcených vlastníků byly zejména nejruznější pamětihodnosti. Takto např. byly od nezapomnění chráněny Týřovské skály a Týřovské tisy na Křivoklátsku, Veltruský park (od roku 1826), Stará hlubocká obora či Velký a Malý Bezděz (po roce 1833). Za nejstarší tuzezemskou rezervací se však považuje Žofínský praes. Toto chráněné území zřídil na svém panství dne 28. 8. 1838 hrabě Jiří František August Langueval-Buquoy. Nešlo o náhod-

ný čin, Jiří F. Buquoy byl členem mnoha vědeckých spolků a společností v českých zemích i v zahraničí. Jako uznávaný vědec se znal s mnoha významnými učiteli své doby, mezi nimi i se zakladatelem fyto geografie, německým přírodovědcem Alexandrem von Humboldtem, který varoval před ohrožením evropského přírodního dědictví a vyzýval k ochraně přírodních památek (TVARDKOVÁ in BUČEK 2010). I když tedy zjevně existovala soukromá chráněná území přírody na území ČR již před zřízením rezervace Žofínský praes, je možné tuto (právě vzhledem k zřetelnému úmyslu vlastníka založit chráněné území) i nadále považovat za první přírodní rezervaci u nás. Bližší vyhodnocení včetně porovnání se založením rezervace Boubínský praes uvádí VRŠKA, HORT (2008). Přehled chráněných území založených před rokem 1918 na území ČR viz rámeček na této straně.

Před rokem 1918 dbal stát na ochranu a péči o přírodu jen okrajově²⁴, proto řada přírodovědců, historiků a dalších učenců nabádala po založení Československa k aktivnějšímu zapojení státu a zřízení soustavy národních parků a rezervací na celostátní i místní úrovni (viz obrázek Titulní strana knihy *Československá rezervace a národní park Štramberk-Kotouč*). Za všechny zmiňme historika a hudebního organizátora, pozdějšího

Titulní strana knihy „Československá rezervace a národní park Štrambersko-Kotouč“ seznamující veřejnost s návrhem Klubu československých turistů ve Štamberku zřídit zde první československou rezervaci, který podal ministerstvu k posouzení (HRSTKA 1920).

Boubínský prales na fotografii J. Seidela z Českého Krumlova, publikované v knize *Letem českým světem*, vydanou nakladatelem Josefem Vilímkem v Praze v roce 1898

konzervátora památkové péče, vládního radu a poslance Luboše Jeřábka, který tím navázal na své četné snahy z předchozích dvou desetiletí (JEŘÁBEK 1920, PROCHÁZKA 1926). Rozšíření působnosti MŠANO i na oblast ochrany přírody k naplnění těchto výzev poskytovalo příležitost. Ministerstvo také mohlo využívat dílčí soupisy přírodních památek, zhotovené především péčí Svazu spolků pro okrašlování a ochranu domoviny, založeného v roce 1904 v Praze.²⁵ Z podnětu konzervátorů vydalo MŠANO výzvu k pořízení soupisů a podkladů pro zajišťování územní ochrany přírody. Díky tomu mohl být následně vydán *Výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 31. prosince 1933, čj. 143.547 V, o ochraně přírodních památek* (tzv. Silvestrovský výnos).²⁶

Silvestrovský výnos je prvním úředním soupisem chráněných území na území ČR. Bylo do něj zařazeno celkem 108 rezervací z území dnešní České republiky (dále 18 z území tehdejšího Slovenska a 12 z Podkarpatské Rusi). Dnes již jen obtížně zjistíme, proč soupis neobsahoval některá v té době existující chráněná území (např. prales Hojná voda, Vrkoč či Peklo u České Lípy^{13,16,17}).

I když v praxi ochrany přírody v následujících desetiletích je běžně uváděn jako vyhlášovacím předpis (viz např. MARŠÁKOVÁ-NĚMEJCOVÁ 1956; KOS, MARŠÁKOVÁ 1997), nelze jej za něj považovat. Jednalo se o informaci školám o existujících chráněných územích (viz rámeček na této straně). Vlastními zřizovacími předpisy byly dohody s vlastníky, rozhodnutí státního pozemkového úřadu při pozemkové reformě²⁷ nebo přechod do vlastnictví státu, vykoupení státem a svěření do péče právníkům osobám²⁸ apod. Ochranou podmínku obsaženou ve výnosu: „Pozna-

menává se, že návštěva rezervací je možná po předchozí dohodě s příslušnou správou a za doprovodu dozorčího personálu“, je třeba vnímat pouze jako upozornění či poučení pro pedagogy.

Přestože Silvestrovský výnos je „pouze“ úředním soupisem určeným „k informaci profesorských a učitelských sborů“ pro tehdejší výuku ve školách, jde o významný krok v naší územní ochraně přírody, kdy se podařilo v jediném aktu uvést přehled většiny chráněných území do té doby zřízených (a zjevně i několik dalších, které byly v době vydání výnosu „v jednání“). V tom, že soupis vydala nejvyšší autorita ve státní ochraně přírody, a šlo tak o oficiální stvrzení existence rezervací (zároveň jednotlivé zřizovací předpisy byly často obtížně dohledatelné), lze spatřovat důvody následného citování Silvestrovského výnosu jako výnosu zřizovacího. Je patrné, že dnes by byl podobný právní stav chráněných území obtížně ob-

hajitelný. Všechna dodnes zachovaná území uvedená v Silvestrovském výnosu však již byla přehlášena či jsou chráněna jinou formou. Tím posledním je v současnosti vyhlášená NPR Kladské rašeliny. Silvestrovský výnos však po celá desetiletí přispíval k ochraně významné části našich přírodovědně nejceněnějších území a vděčíme mu tak za jejich dochování.

Poděkování

Za cenné připomínky k textu děkuji Janu Plesníkovi, Václavu Petříčkovi, Petru Stloukalovi a Tomáši Vrškoví.

Seznam literatury naleznete v elektronické verzi časopisu na www.casopis.ochranaprirody.cz

Autor je náměstkem ředitele AOPK ČR

Výťah z úvodu Silvestrovského výnosu

„Normální učebné osnovy pro obecné (l'udové) školy (...) ukládají, aby žactvo bylo vychováno k lásce k přírodě, k chápání její zákonitosti a krásy, k probouzení lásky k domácímu kraji, k národu a k naší vlasti – Československé republice, k poučování o památkách přírodních a kulturních a k pěstování smyslu pro její ochranu. Podobně i podle učebných osnov pro střední školy (...) přírodopisné vyučování nesmí býti v rozporu s ochranou přírody a mravními zásadami, které hlásá.

Ministerstvo školství a národní osvěty připomínajíc tato ustanovení, uveřejňuje k informaci profesorských a učitelských sborů a za účelem prohloubení a doplnění přírodopisného a zeměpisného vyučování účelnými a se zřetelem k ochraně přírodních památek připravenými vycházkami (školními výlety) tento seznam chráněných území (rezervací), dosud zřízených buď dohodou s majiteli, po příp. na základě ustanovení ... zákona záborového a ... zákona přidělového ... za součinnosti Státního pozemkového úřadu.“ (Kompletní znění výnosu viz elektronická verze článku na www.casopis.ochranaprirody.cz)

Poznámky

- 1) Po uplynutí dvouletého funkčního období měli být jmenováni konzervátoři „definitivní“. To však bylo stále odkládáno, což se stalo terčem kritiky ze strany akademické obce (PROCHÁZKA 1926).
- 2) Funkce konzervátorů (plným názvem: konzervátorů Ministerstva školství a národní osvěty pro ochranu přírody) byla čestná, neplacená. I pro Rudolfa Maximoviče byla funkce generálního konzervátora funkcí čestnou (ČEROVSKÝ 2004).
- 3) V tomto období byl také zpracován za součinnosti J. Jandy návrh zákona „na ochranu ptactva a slavíka zvlášť a zřízení ptačích útulků“ (PROCHÁZKA 1926). Zůstal pouze ve fázi návrhu.
- 4) „Lektorát“ ochrany přírody byl na Karlově univerzitě v Praze zřízen v r. 1919 a o rok později na Českém vysokém učení technickém v Praze (VESELÝ 1954).
- 5) V § 20 tzv. předělového zákona ze dne 30. ledna 1920 č. 81, Sb. zák. a nař. se výslovně praví: „Při sdělování plánu přihlížej pozemkový úřad k tomu, aby přidělem nebyly rušeny krásy přírodní a ráz krajinný, a aby nevzaly újmy památky přírodní, historické a umělecké. Pozemkový úřad může k tomu cíli svoliti, aby plochy, které jsou věnovány parkům, přírodním parkům, které slouží k okrasě krajiny, nebo jejichž účelem jest zachovati ukázkou původního rázu krajinného, nebo zajistiti a ochrániti historické památky a jejich okolí s nimi úzce související, vlastníku byly ponechány vedle výměru půdy, která podle § 11 zákona ze dne 16. dubna 1919, č. 215 Sb. zák. a nař., může býti propuštěna dosavadnímu vlastníku ze záboru, jestliže vlastník podrobí se podmínkám stanoveným pozemkovým úřadem v dohodě se zúčastněnými ministerstvy, pokud se týká přístupnosti oněch míst obecnstvu, pracovníkům vědeckým a uměleckým nebo používání jejich k účelům lidumilným.“ – Viz též poznámka č. 26.
- 6) Po roce 1946 byl název jeho funkce změněn na „ústřední konzervátor státní péče o ochranu přírody“ (ČEROVSKÝ 2004).
- 7) J. Čerovský (1964) uvádí, že celkový počet rezervací na území Československa byl v r. 1938 podle „oficiální statistiky“ 138.
- 8) Viz Silvestrovský výnos, V.1.a).
- 9) Pokud není v poznámkách u jednotlivých chráněných území uvedeno jinak, jsou původní názvy území a roky založení rezervace převzaty ze Silvestrovského výnosu.
- 10) V Silvestrovském výnosu je obsažena v r. 1826 zřízená částečná rezervace „Veltruský park“ (69,08 ha), který byl vyloučen velkostatkem Veltrusky z hospodářského plánu [jde o „kruhový park s inundačním obvodem Vltavy s porosty dubů, lip, topolů, jasanů, javorů atd. s exoty a s chráněnou kolonií (hnízdni útulkou) havranů“].
- 11) „Velký a Malý Bezděz“ – v Silvestrovském výnosu uvedeno: „jako rezervace uvedena jest v hospodářských plánech již téměř před 100 lety“, v „r. 1923 zabezpečena trvale“.
- 12) Není obsažena v Silvestrovském výnosu. Chybí též v soupisu chráněných území v publikaci J. Kliky (1946). Najdeme ji v publikaci J. Veselého (1952, 1954). Jako rezervaci úplnou v rozloze 8,56 ha ji uvádí v soupisu chráněných území. Maršáková-Němčejová (1956) s konstatováním, že byla zřízena rozhodnutím majitele č. 660 ze dne 28. 8. 1938.
- 13) „Polom u Velké Střteže“ – v Silvestrovském výnosu uvedeno: „v hospodářském plánu vyloučena již odedávna“ a v „r. 1930 knihovně zabezpečena“. Záměrnou ochranu lze datovat k roku 1861. Tehdy byla část revíru (území dnešní rezervace) vyčleněna ve speciálním mytním plánu (předchůdce lesního hospodářského plánu) pro období 1861–1870 jako tzv. dekorativní les. Polom byl již dříve součástí obory srnčí zvěře (zřízena v r. 1850), ale o záměrné ochraně pralesa lze hovořit až v r. 1861 (VRŠKA, in litt.).
- 14) „Černická rezervace (obora)“ založena dle Silvestrovského výnosu v r. 1880, ale „knihovně zabezpečena“ v r. 1926.
- 15) Dnešní NPP Vrkoč byla založena ochráněním ze strany města Ústí nad Labem v r. 1895 (PROCHÁZKA 1926), v Silvestrovském výnosu není obsažena.
- 16) Dnešní NPP Peklo byla ochráněna již „kol r. 1895 severočeským Excursions-Clubem“ (PROCHÁZKA 1926), před zničením projektovanou železniční tratí Litoměřice – Česká Lípa (KUHN 2000), v Silvestrovském výnosu není obsažena.
- 17) Myšlenku zakládání maloplošných chráněných území pod názvem „Boží zahrady“, navrhl průkopník ochrany přírody a krajiny Rudolf Korb. Šel příkladem a první „Boží zahradu“ sám založil zakoupením tří pozemkových parcel na vrchu Dubina u Stvolínek (Sezímek), na nichž se nacházel vykácený les, ponechaný několik let ladem, a v části mladý lesní porost. Založení této zahrady publikoval v r. 1898 (KORB 1898). Poslání chráněného území popsal takto: „Boží zahrada nyní bude přenechána zcela volné hře přírody, má tvořit asyl pro zvířectvo a rostlinstvo. Žádnému zvířeti, ať již užitečnému nebo škodlivému, v ní nesmí býti ublíženo, v celé plochy se nesmí získávat žádný užitek. Rostlinstvo bude ponecháno neomezenému působení přírodních sil...“ Bohužel chráněné území zaniklo. Dědicové zakladatele byli nuceni pozemky prodat a dnes je tamní les opět obhospodařován. Charakteristický je výrok sedláka, který kus lesa v „Boží zahradě“ koupil: „Kdybyste věděli, kolik námahy mě stálo, aby se z toho zdivočelého lesa udělalo opět něco přijatelného!“ (KUHN 2000). I když se chráněné území nezachovalo do dnešních dnů, je třeba založení Boží zahrady Rudolfa Korba chápat jako první vědomě založené chráněné území v ČR s cílem ochrany přírodních procesů v člověkem přeměněné lokalitě (vytěžený les).
- 18) Území v sousedství současné PR Chynínské buky je dnes nechráněno.
- 19) „Hasel, polesí Studená, prales“, byl dle Silvestrovského výnosu založený v r. 1906, právně zabezpečen v r. 1930 společně „Hasel, polesí Studená (Kaltenberg)“ v r. 1930 (dnes PR Studený vrch).
- 20) „Bílíchov u Slaného“ dle Silvestrovského výnosu „v r. 1929 zabezpečena knihovně, ač jako rezervace trvá již přes 20 let“.
- 21) „Budislavská hora“ dle Silvestrovského výnosu „v r. 1931 knihovně zabezpečena, ač za rezervaci považována již před 20 lety“.
- 22) „Reservaci na Šibeníčním vrchu u Mikulova v jižní Moravě, asi 1 km od hranic rakouských, stepního ova, který zde byl objeven roku 1912“, zřídila c. k. zoologicko-botanická společnost ve Vídni (mezi lety 1912–1917); PROCHÁZKA 1917, ČEROVSKÝ 1964.
- 23) „Týřovské skály“ a „Týřovské tisy“ – Silvestrovský výnos datuje jejich založení „od nepaměti do doby Furstenbergů“, v „r. 1929 přešla do majetku státu“ (Fürstenbergové vlastnili křivoklátské panství mezi lety 1735–1929), proto není v závorce uvedeno datum založení.
- 24) Např. obecní výbory mohly dle zákona č. 16.IV. 1864 pro Čechy vydat předpisy místní policii a mohly tak např. chránit květenu, v roce 1870 byl vydán zákon o ochraně ptactva zemědělsky užitečného pro Čechy a později i pro Moravu (1909) a Slezsko (1913) ad. (VESELÝ 1954).
- 25) Soupisová akce přírodních památek probíhala v letech 1905–1909, vedl ji konzervátor Jan Emler a dotazník sestavil Zdeněk Wirth. Další soupisové akce následovaly (VESELÝ 1954).
- 26) Byl publikován ve Věstníku Ministerstva školství a národní osvěty v prvním čísle ročníku XVI. z r. 1934.
- 27) Např. Rozhodnutím státního pozemkového úřadu v Praze č.j. 150.063/30-II/1 z 12. 1. 1931 bylo ze záboru velkostatku Nové Hradky propuštěné území dnešní NPP Terčino údolí. Státní pozemkový úřad zároveň určil přísné podmínky, za kterých propuštění ze záboru umožnil:
 - „plochy parku nebudou zmenšeny, tj. zastavěny ani přeměněny na pozemek jiné kultury,
 - staré a exotické stromy bude všemožně ošetřeno,
 - park bude přístupný obecnstvu dle návštěvního řádu,
 - vlastníků velkostatku bude, ukáže-li se toho potřeba, trpěti zřizování, osazování a udržování turistických značek a orientačních tabulek...“ atd.S tím, že zapovídá možnost pozemky jakkoli zatížit, rozdělit apod., a výslovně uvádí, že stanovené podmínky přecházejí i na každého budoucího nabyvatele těchto nemovitostí.
- 28) Např. v r. 1923 zakoupilo MŠANO Koží vršek u Vlkova z důvodu ochrany koniklece jarního pro tehdejší Československou botanickou společnost v Praze (viz Silvestrovský výnos).

SUMMARY

Pešout P.: The New Year's Eve Decree – Eighty Years after its Issuing

In what is now the Czech Republic, territorial protection has had more than 150-year tradition. Before 1918, when the former Czechoslovakia was established, 23 protected areas had appeared. The oldest of them include the Veltrusky Park (1826), Velký & Malý Bezděz (1838), Hojná voda Primeval Forest (1838) and Žofín Primeval Forest (1838), even currently considered as the oldest intentionally established protected

area in the Czech Republic. All the areas were established by educated private owners. In 1919, due to huge efforts made by Zdeněk Wirth and Rudolf Maximovič, the State Nature Conservancy was established. In 1918–1938, during the so-called First Republic, 142 nature reserves were declared. The efforts to pass a nature conservation act were become even more intensive, but they were terminated by the World War II. Because of the above lack of the legislation, new protected areas were established after they had been agreed with owners, or during the land distribution reform. The New Year's Eve Decree, i.e. a list of most of by that time declared nature reserves in Bohemia, Moravia and Silesia issued by the then Ministry of Education and National Education in 1933, was one of the most important steps in nature conservation in that period.